HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ושניהם לא למדוה אלא מסוטה [א]רבנן סברי כי סוטה מה סוטה ספק היא ועשאוה כודאי הכא נמי ספק ועשאוה כודאי אי מסוטה אימא כי סוטה מה סוטה ברה"ר טהור הכא נמי ברה"ר טהור הכי השתא התם משום סתירה הוא וסתירה ברה"ר ליכא הכא משום חסר הוא מה לי חסר ברה"ר מה לי חסר ברה"י וכי תימא הא כל ספק טומאה ברה"ר טהור כיון דאיכא תרתי לריעותא כודאי טומאה דמי ורבי שמעון סבר כי סוטה מה סוטה ברה"ר טהור הכא נמי ברה"ר טהור אי מסוטה אימא כי סוטה מה סוטה ברה"י טמאה ודאי הכא נמי ברה"י טמאה ודאי הכי השתא התם יש רגלים לדבר שהרי קינא לה ונסתרה הכא מאי רגלים לדבר איכא ואי בעית אימא היינו טעמא דרבי שמעון גמר סוף טומאה מתחלת טומאה מה תחלת טומאה ספק נגע ספק לא נגע ברה"ר טהור אף סוף טומאה ספק טבל ספק לא טבל ברה"ר טהור ורבנן הכי השתא התם גברא בחזקת טהרה קאי מספקא לא מחתינן ליה לטומאה הכא גברא בחזקת טומאה קאי מספקא לא מפקינן ליה מטומאתו ומאי שנא ממבוי [ב]דתנן השרץ שנמצא במבוי מטמא למפרע עד שיאמר בדקתי את המבוי הזה ולא היה בו שרץ או עד שעת הכיבוד התם נמי כיון דאיכא שרצים דגופיה ושרצים דאתו מעלמא כתרתי לריעותא דמי ואב"א היינו טעמא דשמאי הואיל ואשה מרגשת בעצמה והלל כסבורה הרגשת מי רגלים היא ולשמאי האיכא ישנה נמי אגב צערה מיתערא מידי דהוה אהרגשת מי רגלים והאיכא שוטה מודה שמאי בשוטה הא כל הנשים קתני כל הנשים פקחות וליתני נשים לאפוקי מדרבי אליעזר דא"ר אליעזר [ג]ארבע נשים ותו לא קמ"ל כל הנשים והאיכא כתמים לימא תנן כתמים דלא כשמאי אמר אביי מודה שמאי בכתמים מ"ט בצפור לא נתעסקה בשוק של טבחים לא עברה האי דם מהיכא אתי (א) אי בעית אימא היינו טעמיה דשמאי דאם איתא דהוה דם מעיקרא הוה אתי והלל כותלי בית הרחם העמידוהו ושמאי כותלי בית הרחם לא מוקמי דם [ד]משמשת במוך מאי איכא למימר אמר אביי מודה שמאי במשמשת במוך רבא אמר מוך נמי אגב זיעה מכויץ כויץ ומודה רבא במוך דחוק ומאי איכא בין הני לישני להאיך לישנא

איכא

ועשאוה כודאי. שאסורה לבעלה עד שתשתה: **סוטה ברשות הרבים טהורה.** אין רשות הרבים מקום סתירה: **רגלים לדבר.** סימן טומאה איכא: **שהרי קינא לה ונסתרה.** התרה בה אל תסתרי עמו ונסתרה: **מאי רגלים לדבר איכא.** דליהוי חסר מקודם לכן דילמא השתא הוא דחסר וש"מ דקסבר ר' שמעון בשאר ספק טומאה דעלמא נמי ברה"י תולין דהא אין רגלים לדבר: **ואיבעית אימא.** אי מסוטה גמרי רבנן הוה להו למימר ברה"ר טהור אלא לאו מסוטה מלינן למגמר דתחלת טומאה איתקש לסוטה סוף טומאה לא איתקש ואם כן מאי טעמא דרבי שמעון דמטהר ברה"ר: **גמר סוף טומאה.** דהיינו טבילה מתחלת מגע הטומאה: **ומאי שנא ממבוי.** לשמאי פריך: **מטמא למפרע.** כל טהרות שנעשו במבוי: **עד שיאמר.** עליו אדם באותו היום בדקתי ושוב אינו מטמא מאותו היום ולמפרע אבל עד אותו יום הוא מטמא: **או עד שעת הכיבוד.** אבל טהרות דקודם כיבוד טהורין דחזקת ישראל בודקין מבואותיהן בשעת כיבודיהן ואי הוה בההיא שעתא הוה מישתכח אבל טהרות דלאחר כיבוד טמאות מספק שמא לאחר כיבוד מיד נפל: **מרגשת.** שנט"ר בלע"ז. כלומר יודעת בעצמה כשיוצא דם ממנה והא מדלא ארגשה מאתמול ודאי השתא בבדיקת עד נפק: **והא איכא שוטה.** שאינה מבינה להרגיש: **לאפוקי מדר' אליעזר.** במתני' היא לקמן (דף ז.): **והא איכא כתמים.** הרואה כתם דקיימא לן לקמן (דף נו.) מטמאה למפרע עד שתאמר בדקתי חלוק זה ולא היה בו כתם או עד שעת כבוס ולא אמרינן אי נפיק מגופה הוה מרגשת: **לימא תנן כתמים דלא כשמאי.** דכיון דאמר אשה מרגשת אמאי טמאה לימא לאו מגופה הוה הואיל ולא ארגשה: **בצפור לא נתעסקה.** דנימא מדם צפור הוה דאמר התם תולה בכל דבר שהיא יכולה לתלות בפ' הרואה כתם (לקמן נח:): **משמשת במוך.** ממלאה אשה אותו מקום מוכין לשאוב את הזרע שלא תתעבר ואינה נוטלתו משם אלא בשעת הצורך ושמא מוך העמיד את הדם. ג' נשים משמשות במוך קטנה מעוברת ומניקה[ט]: **מכויץ כויץ.** ויש מקומות לדם לצאת: **כויץ.** דשריי"ט בלע"ז: **בין הני לישני.** אשה מרגשת ומעיקרא הוה אתי: **להאיך לישנא.** העמד אשה על חזקתה:

לאביי

ושניהם לא למדוה אלא מסוטה. תימה דהא רבנן מטמאין אף בר"ה משום דהוי תרתי לריעותא אם כן לא הוי ספק ולא שייך זה לסוטה מידי וכן בחבית דהוי ודאי טבל לרבנן דומיא דמקוה הא לא גמרינן מסוטה אלא טומאה ורבי שמעון נמי דגמר חבית מטומאה הא לא שייך מידי לסוטה ואומר ר"ת דלא קאמר הכי אלא לפרש דלא תקשי להו מסוטה [ו]וטעמא דרבנן משום דהוי תרתי לריעותא והוי ודאי ולא ספק ולרבי שמעון הוי ספק דלית ליה טעמא דהרי חסר לפניך דהשתא הוא דחסר וכנגד העמד מקוה בחזקת שלם איכא למימר העמד טמא על חזקתו ולכך ברה"י תולין מדינא ואע"ג דלא ילפינן מסוטה ולכך בחבית נמי ספק אבל ברה"ר מטהר אע"ג דליכא חזקה דמסוטה ילפינן כדפי' לעיל (ב) ובכל ספק טומאה אית ליה ברה"י תולין: [ז]**גמר** סוף טומאה מתחלת טומאה. תימה דשפיר קאמרי רבנן דהתם איכא חזקת טהרה [ח]וי"ל דגמר מתחלת טומאה היכא דליכא חזקת טהרה כגון ההיא דתנוק דפ' בתרא דקדושין (ג) (דף פ.) דאיכא רוב תינוקות מטפחין כנגד חזקת העיסה ואינו רוב גמור והוי פלגא כנגד החזקה ואילו היה בה דעת לישאל מן התורה היה ברה"י טמא גמור וברה"ר טהור גמור דגמרינן מסוטה ורבנן התם איכא חזקת טהרה פי' כנגד רוב טיפוח והוי ספק וגמרי מסוטה לטהר ברה"ר אבל הכא גברא בחזקת טומאה והוי תרתי לריעותא והוי ודאי: **השרץ** שנמצא במבוי. לשמאי פריך דמטהר לגמרי: **ושרצים** דמעלמא. וא"ת סיפא דקתני התם כתם שנמצא בחלוקה מטמא למפרע עד שתאמר בדקתי את החלוק ולא היה בו כתם או עד שעת הכבוס מאי איכא למימר דהתם ליכא למימר דאיכא דם מגופה ומעלמא דמשום דם דמעלמא אינו טמא אלא חלוק ולקמן בפרקין (דף ו.) נמי אמרינן הרואה כתם מקולקלת למנינה וי"ל דהואיל ואם הכתם יבש הוא ע"כ טמאה למפרע ופעמים נמי אף כשהוא לח מוכיח דלא אתא השתא אלא על ידי שחייה או ע"י ריקוד כדאמר בהרואה כתם (לקמן נז:) לא פלוג רבנן בכתמים: **ואיבעית** אימא טעמא דשמאי הואיל ואשה מרגשת בעצמה. נראה דלהאי לישנא נמי צריך טעמא דהעמד אשה על חזקתה דאל"כ כי קאמר מודה שמאי בשוטה וכן מודה שמאי במוך וכי יטמאנה למפרע אף לחולין והלא כל הנשים דיין שעתן לחולין אף להלל אלא הני טעמי לא איצטריך אלא כי היכי דלא נעבד סייג בקדשים*: **מרגשת** בעצמה. פי' כשנעקר דם מן המקור ומדלא הרגישה עד עכשיו השתא הוא דחזאי וא"ת וכי בדקה עצמה ומצאה טמאה ולא הרגישה מאי [טעמא דשמאי נימא כמו שלא הרגישה עכשיו כך נימא שמא נעקר מאתמול ולא הרגישה] וי"ל דלא פלוג רבנן הואיל ורוב פעמים מרגשת דהא לטעמא דאם איתא דהוה דם מעיקרא הוה אתי שוכבת אפרקיד מאי איכא למימר אלא לא פלוג רבנן והא דקאמר מודה שמאי בשוטה ובמוך משום דהנהו חלוקות משאר נשים ולא שייך למימר בהו לא פלוג רבנן ורש"י פירש מה שעכשיו לא הרגישה כסבורה הרגשת עד הוא וקשה מאתמול נמי נימא הא דלא הרגישה אם שמשה כסבורה הרגשת שמש הוא ואמאי מטהרין למפרע אלא שמאי אית ליה דלעולם אשה מרגשת ואינה חוששת בהרגשת עד ושמש כמו שאינה חוששת בהרגשת מי רגלים: **מודה** שמאי בשוטה. ואם תאמר והא אין בו דעת לישאל וי"ל כגון אדם שנגע בה ורוצה לעסוק בקדשים ואותו אדם יש בו דעת לישאל:

והא איכא כתמים. פירוש לשמאי דאית ליה טעמא דהרגשה לטהר אף בקדשים היה לנו לטהר כתמים אפי' מכאן ולהבא דאית לן למימר כיון דלא הרגישה ודאי מעלמא אתי כדאמר (לקמן דף ה.) גבי תינוקת שלא הגיע זמנה לראות אפילו סדינין שלה מלוכלכין בדם אין חוששין לה אימר בשוק של טבחים עברה ולאו אדעתה אבל להלל לא קשה כיון דאינו ברור לו טעמא דהרגשה לטהר בקדשים אין לנו לתלות בכתמים ולומר דמעלמא אתי אפילו לחולין דרגלים לדבר הוא דמגופה אתי אפילו למפרע:

איכא

ומיהו לפי זה לא א"ש הא דאמר לקמן עשה סייג לדבריך כיון דאיכא טעמא דאם איתא דהוה דם כו' לא הוה אלא סייג ושמא טעמא דהרגשה אהני אף בשוטה לחולין. גליון:

מסורת הש"ס

[א] סוטה כח., [ב] לקמן נו., [ג] [לקמן ז.], [ד] [עי' תוס' כתובות לט. ד"ה שלש וכו'], [ה] לקמן מה., [ו] [ועי' תוס' קדושין עה. ד"ה ושניהם], [ז] [ואיבעית אימא היינו טעמא דר"ש גמר סוף טומאה מתחלת טומאה. ולא ידעינן מה תקן דלאכתי איכא למימר אי מה תחלת טומאה ברה"י טמא ודאי דגמרינן מסוטה אף סוף טומאה. מיהו לפירוש רש"י משמע דלר"ש כל ספק טומאה ברה"י תולין ולא גמרי' מסוטה לטומאה ודאי דהתם יש רגלים לדבר ניחא. אבל לפי' ר"י קשה וי"ל דהכי פי' גמר מתחלת טומאה כמו ב' נזירים או דחבית של תרומה שנולד בה ספק טומאה שפר"י דלא גמרינן מסוטה לטמאה ודאי ברה"י דלא דמי לסוטה דיוכל להיות שנטמאה אבל הכא תרוייהו לא נטמאו בודאי שלא נטמא אלא האחד אלא תולין ברה"י וברה"ר טהור לגמרי כדמוכיח ר"י בפ' ב' נזירין מיהו מהא גופא תימה כיון דלא גמר מסוטה מ"ש דברה"ר טהור משום דמוקמי' אחזקתיה ברה"י נמי יהא טהור משום דמוקמי' אחזקתיה וכיון דלא גמרי' מסוטה נ"ל דהלכות טומאה גמירי לה כדאמרי' במס' סוטה בפ"ק והכי גמירי דבר שאי אפשר להיות טמא ודאי או טהור ודאי ברה"י תולין וברה"ר טהור והשתא ניחא הכא גמרינן סוף טומאה מתחילת טומאה מב' נזירים דברה"ר הוא דכיון דלא דמי לסוטה אמרי' הלכה למשה מסיני הוא דברה"י תולין וברה"ר טהור וכשנאמר הלכה על זה נאמר הלכה על זה ורבנן הכי השתא התם גברא בחזקת טהרה כו' להכי טהור ברה"ר וכי איצטריך הלכתא היינו לתלות ברה"י אבל לטהר ברה"ר לא איתמר כלל אבל נפק לו משום דאוקמי' אחזקתיה אבל הכא גבי סוף טומאה דליכא חזקה דטהרה דאמרי' העמד טמא על חזקתיה וגבי מקוה דליכא חזקת טהרה שהרי חסר לפניך לא מוקמינן אחזקה בין ברה"ר בין ברה"י ויהא ודאי טמא. עכ"ל מהר"ף],

◆

גליון הש"ס

תוס' ד"ה גמר וכו' וי"ל דגמר מתחלת טומאה וכו' כגון ההיא דתינוק וכו'. ואני העני בדעת לא זכיתי לעמוד בסוד רבותינו דלאו ההיא מתני' דעיסה מפורש בקרא הוא ונקשה גם עלה היכי ילפינן מתחלת טומאה היכי דיש לה חזקת טהרה:

◆

לעזי רש"י

שנט"ר [שינטי"ר]. לחוש, להרגיש. דשריי"ט [ריטריי"ט]. מתכווץ (או מכֻווץ).

◆

תוס' הרא"ש

מה סוטה ספק היא ועשאוה כודאי. לאוסרה על בעלה עד שתשתה אע"ג דמן הדין מותרת לבעלה דאוקמה בחזקת צדקת ואע"ג דנסתרה לא נבעלה אלא גזירת הכתוב להוציאה מחזקתה ולאוסרה מספק: **אי** מה סוטה ברשות היחיד טמאה ודאי הכא נמי ברשות היחיד טמאה ודאי. הכא משמע דכל ספק טומאה ברשות [היחיד] טמ' ודאי וקשה מהא דאמרינן בנזיר שני נזירים שאמר להם אחד ראיתי שנטמא אחד מכם שניהן מביאין קרבן טומאה וקרבן טהרה ופריך אינהו תרי והאי דקאי גבייהו האיכא תלתא והוי ספק טומאה ברשות הרבים ויביאו [כל אחד] קרבן טהרה דספק טומאה ברשות הרבים ספיקו טהור ומשני באומר ראיתי טומאה שנזרקה ביניהם אכתי תקשי ליה הו"ל ספק טומאה ברשות היחיד ויביאו [כל אחד] קרבן טומאה דהא ספק טומאה ברשות היחיד הוי ודאי טמא כדמוכח הכא אבל אי אמרינן תולין הוה ניחא וי"ל דלעולם כל ספק טומאה ברשות היחיד ודאי טמא והאי דלא מייתי תרוייהו קרבן טומאה משום דלא ילפינן מסוטה אלא דבר שאיפשר להיות כן כגון שאיפשר שנטמאת בשעת סתירה אבל הך דשני נזירים כיון דודאי אחד מהן טהור לא ילפינן מסוטה להחשיבם שניהן ודאי טמאין לחייב כל אחד ואחד קרבן טומאה אלא גמרי' מסוטה לאפוקינהו מחזקתייהו וספק טמאים הוו. וא"ת א"כ מאי פרי' מעיקרא דרשות הרבים הוי וכל אחד יביא קרבן טהרה הא אי איפשר להיות ששניהם טהורין וכי האי גונא לא ילפינן מסוטה לטהר שניהן ברשות הרבים וי"ל דהא דמטהרין ספק טומאה ברשות הרבים לאו מסוטה ילפינן דבלאו סוטה אית לן לאוקומי כל חד וחד בחזקת טהרה כדאמרי' בשמעתי' כי אמרינן העמד דבר על חזקתו כגון ספק נגע ספק לא

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואיבעית אימא היינו טעמיה: (ב) תום' ד"ה ושניהם וכו' כדפרישית לעיל. נ"ב בד"ה והלא: (ג) ד"ה גמר וכו' דפרק בתרא דקידושין. נ"ב בדף פ' וע"ש בתוס' בד"ה סמוך מיעוטא:

◆

תוס' הרא"ש (המשך)

נגע אלמא מכח חזקה מטהרי'. והא דאמרי' בפ"ק דחולין דספק טומאה ברשות הרבים הלכתא גמירי לה מסוטה היינו היכא דהוי פלגא ופלגא דליכא חזקת טהרה כי ההיא דפרק כיסוי הדם גבי תינוק שנמצא בצד העיסה דאמרינן רוב תינוקות מטפחין ומיעוט אין מטפחין ועיסה זו בחזקת טהרה עומדת סמוך מיעוטא לחזקה ואיתרע ליה רובא. וכי האי גונא חשיב ליה פלגא ופלגא פרק בתרא דיבמות ואמרינן עלה פרק כיסוי הדם אם אמרו ספק טומאה לטהר יאמרו ספק איסור להתיר ומה לי ספק טומאה מה לי ספק איסור. אלא היינו טעמא משום דספק טומאה ילפינן מסוטה ואע"ג דהתם בדבר שאין בו דעת לישאל איירי ה"ה ברשות הרבים וא"ת היכי ילפינן מסוטה לטהר ברשות הרבים בפלגא ופלגא דליכא חזקת טהרה דלמא שאני סוטה דאית לה חזקת טהרה. וברשות היחיד דוקא הוא דגלי לן קרא דטמאה ולא אזלינן בתר חזקה ומינה ילפינן בעלמא ספק טומאה ברשות היחיד אבל ברשות הרבים אוקמה אדינא וכיון דליכא חזקת טהרה לוקמיה אדינא לטמאות מספק וכי תימא דברשות הרבים נמי איתרע (קינא) [חזקתה] שהרי קינא לה ונסתרה. הא אמרינן לקמן בשמעתין דסתירה ברשות הרבים ליכא. וי"ל דברשות הרבים נמי איתא סתירה קצת כגון באפילה ובקרן זוית. ואפי' הכי לא אסר רחמנא אלא ברשות היחיד. שדרך הוא ליסתר שם אלמא ברשות הרבים אע"ג דאיתרעאי חזקתה שריא. וא"ת כיון דחשבינן סוטה כפלגא ופלגא משום דאיכא רגלים לדבר. א"כ כל ספק טומאה ברשות היחיד נוקמה אחזקה לטהר ולא ניליף מסוטה אלא היכא דאיכא רגלים לדבר וי"ל נהי דאיכא רגלים לדבר והוו כמו פלגא ופלגא מ"מ איכא לה חזקת היתר ואפקה קרא מחזקתה ועשאה כוודאי וה"ה נמי לספק טומאה מפקינן ליה מחזקתיה אע"ג דליכא רגלים לדבר ומ"מ ספק טומאה [ברה"ר] היכא דהוי פלגא ופלגא אי לאו דילפינן מסוטה לטהר הוה מטמינן כיון דהחמיר קרא ברשות היחיד לטמאות אפי' היכא דאיכא חזקת טהרה הוה מטמינן ברשות הרבים היכא דהוה פלגא ופלגא: **הכא** מאי רגלים לדבר איכא. תי' מאי האי דקאמר ושניהן לא למדוה אלא מסוטה הא לא ילפינן מסוטה מידי דהא רבנן מטמאו אפי' ברשות הרבים ומשום דאיכא תרתי לריעותא חשיבי ליה כודאי טומאה וכן בחבית חשיב ליה כודאי טבל אע"ג דלא שייך ביה למילף מסוטה. ור' שמעון נמי דמשוי חבית ומקוה ספק אין זה מכח ספק סוטה אלא מסברא דחשיב תרתי לריעותא ספק דחבית לא שייך למילף מסוטה ומפרש ר"ת דשניהם לא למדוה אלא מסוטה לאו מילף ממש קאמר אלא דלא קשיא להו דין סוטה. ומי' ר' שמעון ודאי יליף רשות הרבים מסוטה כיון דחשיב ליה ספק יליף מסוטה לטהר ברשות הרבים אבל רשות היחיד לא יליף מסוטה לטמא ודאי משום דשאני סוטה משום דאיכא רגלים לדבר. ולישנא דחיק. וי"ל דאיצטריך למילף חבית ומקוה מסוטה דאי לאו דאשכחן בשום דוכתא דעשה הכתוב ספק כודאי לא הייתי מיקל לשרוף ברשות היחיד ובחבית לבטל התרומה לגמרי משום תרתי לריעותא ור' שמעון נמי לא היה מטהר ברשות הרבים כיון דאיכא חזקה כנגד חזקה אי לאו דיליף מסוטה: **הכא** מאי רגלים לדבר איכא. פרש"י דסבר ר' שמעון בשאר ספק טומאות דעלמא נמי ברשות היחיד תולין תימה דלא משתמיט לן בכוליה תלמודא דפליג ר' שמעון בתחלת טומאה. ויש מפרשים דבתחלת טומאה מודה ר' שמעון דהלכתא גמירי לה מסוטה כדאיתא בפ"ק דחולין [דף ט ע"ב] וכי תימא השתא בתחלת טומאה שורפין בסוף טומאה לא כ"ש הא קי"ל אין דנין ק"ו מהלכה הלכך בסוף טומאה אמר ר"ש תולין כיון דאיכא לתלות להקל כמו להחמיר דהרי חסר לפניך לא חשיב לר' שמעון ריעותא ולא יתכן האי פירוש' דע"כ הלכתא גמירי לה לאו דוקא שיהא הלכה למשה מסיני דהא בסוטה בפ' כשם יליף לה מק"ו. ונ"ל דהאי ק"ו פריכא הוא דקאמר התם ומה סוטה שלא עשה בה שוגג

MOZNAIM SHAS